

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Slovēnija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturīdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturēšana ir ģimenes tiesību norma, kuras pamatā ir viens no to pamatprincipiem — savstarpēja palīdzība starp ģimenes locekļiem jeb ģimenes solidaritātes princips. Uzturīdzekļus parasti maksā brīvprātīgi, galvenokārt pamatojoties uz personiskām saitēm starp ģimenes locekļiem, taču to samaksu var panākt arī ar tiesu starpniecību.

Slovēnijā termins “uzturēšana” ietver (bijušo) laulāto, bērnu un vecāku uzturēšanu. Tas nosaka uzturēšanu un atbalstu, kā arī uzturīdzekļu un atbalsta maksājumus, ko tiesa piešķir kā konkrētu summu. Tādējādi uzturēšana ietver visu, ko personai ir juridisks pienākums vēltīt savu bērnu vai laulātā iztikas vajadzībām. Šo terminu var izmantot arī attiecībā uz vecāku, kuriem nav pietiekamu līdzekļu sevis uzturēšanai un kuru bērniem tādēļ ir saistības viņus uzturēt, uzturēšanu. Tas var attiekties arī uz uzturīdzekļu maksājumiem uzturēšanai piešķirtas naudas summas veidā.

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus **bērnus**. (Ģimenes kodeksa (*Družinski zakonik*) 183. pants).

Pieaugušiem bērniem ir pienākums uzturēt savus **vecākus**, ja viņiem nav pietiekamu uzturīdzekļu un viņi nespēj tos iegūt, taču tikai tik ilgi, cik ilgi vecāki viņus ir uzturējuši. Pieaugušam bērnam nav pienākuma uzturēt vecāku, kurš nepamatoti nav pildījis savu uzturīdzekļu maksāšanas pienākumu pret šo bērnu (Ģimenes kodeksa 185. pants).

Laulātajiem vai kopdzīves partneriem ir pienākums atbalstīt sava laulātā vai kopdzīves partnera bērnus, kuri dzīvo kopā ar viņiem, ja viens no vecākiem nav spējīgs uzturēt bērnu.

Šis pienākums beidz pastāvēt, kad tiek izbeigta laulība vai kopdzīves savienība ar bērna māti vai tēvu, ja vien laulība vai kopdzīves savienība neizbeidzas bērna mātes vai tēva nāves dēļ. Šādā gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam vai kopdzīves partnerim ir pienākums atbalstīt viņa mirušā laulātā vai kopdzīves partnera bērnu tikai tad, ja viņš ir dzīvojis kopā ar bērnu laulības vai kopdzīves savienības izbeigšanas laikā (Ģimenes kodeksa 187. pants).

Laulātais, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, var pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā viņa iespēju robežās (Ģimenes kodeksa 62. pants).

Neatbalsītis laulātais, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, var pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā laulības šķiršanas tiesvedībā un arī ar atsevišķu prasību tiesai, kas jāiesniedz viena gada laikā no dienas, kad laulības šķiršana kļūst galīga (Ģimenes kodeksa 100. pants).

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem ir pienākums uzturēt savus bērnus līdz **pilngadības** sasniegšanai, atbilstoši saviem līdzekļiem nodrošinot bērna attīstībai nepieciešamos dzīves apstākļus.

Vecākiem ir arī pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts vidējās izglītības iestādē pēc pilngadības sasniegšanas, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi iegūst vidējo vai augstāko līmeņa vispārējo vai profesionālo izglītību, ko var iegūt saskaņā ar noteikumiem par vidējo izglītību. Uzturīdzekļu maksāšanas pienākums beidz pastāvēt, kad bērns sasniedz 26 gadu vecumu.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts vidējās profesionālās izglītības iestādē, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi iegūst vidējo profesionālo izglītību saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, kuri reglamentē vidējo profesionālo izglītību.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš uzņemts augstākās izglītības iestādē, ja viņš apgūst parasto izglītību un nav nodarbināts un ja viņš nav reģistrēts kā bezdarbnieks, t. i., līdz brīdim, kad viņš pirmo reizi pabeidz pirmsdiploma vai maģistra programmu vai integrētu maģistra programmu saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, kas reglamentē augstāko izglītību. Ja studiju programma, ko apmeklē bērns, ilgst vairāk nekā četrus gadus, uzturīdzekļu maksāšanas pienākumu pagarina par laiku, par kādu studiju programma pārsniedz šos četrus gadus.

Uzturīdzekļu maksāšanas pienākums beidz pastāvēt, kad bērns **sasniedz 26 gadu vecumu**.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kurš ir stājies laulībā vai dzīvo kopdzīves savienībā, tikai tādā gadījumā, ja bērna laulātais vai kopdzīves partneris nespēj viņu uzturēt.

Ja vecāki neuztur bērnu savā mājāsaimniecībā, viņiem jāveic ikmēneša uzturīdzekļu maksājums bērna uzturēšanai (Ģimenes kodeksa 183. pants).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Attiecībā uz nepilngadīgu bērnu Ģimenes kodekss paredz, ka vecāki, kuri nedzīvo kopā vai kuri plāno dzīvot šķirti, un vecāki, kuri dzīvo kopā, vienojas par viņu kopīgo bērnu uzturēšanu. Ja vecāki paši par šo jautājumu vienoties nespēj, sociālo pakalpojumu centrs (*center za socialno delo*) palīdz to izdarīt.

Vecāki var arī pieprasīt mediāciju. Ja vecāki nespēj vienoties par viņu kopīgo bērnu uzturēšanu, jautājumu izlemj tiesa (Ģimenes kodeksa 140. pants).

Tiesvedību, kurā izlemj par bērna uzturēšanu, uzsāk, ja to ierosina viens vai abi vecāki, bērna aizbildnis, bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš saprot savas darbības nozīmi un juridiskās sekas, vai sociālo pakalpojumu centrs (Bezstrīdus civilprocesa likuma (*Zakon o nepravdnem postopku*) 102. pants). Ja vecāki vienojas par bērna uzturēšanu, viņi var arī ierosināt parakstīt tiesas izlīgumu. Ja tiesa konstatē, ka minētā vienošanās nav bērna interesēs, tā noraida šo ierosinājumu.

Ģimenes kodekss paredz, ka saņēmējs un maksātājs var parakstīt izpildāma notariāla ieraksta veidā vienošanos par uzturīdzekļiem, ko vecākiem ir pienākums maksāt pieaugušam bērnam (Ģimenes kodeksa 192. pants). Tiesas lēmuma gadījumā Bezstrīdus civilprocesa likums paredz, ka procedūrai par pieauguša bērna uzturēšanu piemēro procedūru bērna interešu aizsardzībai, kas noteikta Bezstrīdus civilprocesa likumā, kamēr vien pastāv uzturīdzekļu maksāšanas pienākums saskaņā ar Ģimenes kodeksu.

Laulātajam, kuram nav iztikas līdzekļu un kurš ir bezdarbnieks ne savas vainas dēļ, ir tiesības pieprasīt uzturīdzekļus no otra laulātā laulības šķiršanas tiesvedībā, kā arī iesniedzot īpašu **pieteikumu** viena gada laikā no laulības galīgās izbeigšanas (Ģimenes kodeksa 100. pants).

Pirms prasības celšanas vai priekšlikuma iesniegšanas par laulības šķiršanu, pamatojoties uz vienošanos, laulātie apmeklē iepriekšējas konsultācijas sociālo pakalpojumu centrā, izņemot, ja viņiem nav kopīgu bērnu, pār kuriem viņi īsteno vecāku atbildību, ja viens no laulātajiem ir garīgi nekompetents, ja nav zināma viena no laulātajiem dzīvesvieta vai atrašanās vieta, ja viens laulātais vai abi laulātie dzīvo ārvalstīs. Ja laulātie iepriekšēju konsultāciju laikā konstatē, ka laulība ir kļuvusi nepanesama vismaz vienam no viņiem, sociālo pakalpojumu centra darbinieks izskaidro viņiem mediācijas procedūru un tās

nolūku. Ar laulāto piekrišanu sociālo pakalpojumu centrs var pēc iepriekšējām konsultācijām rīkot mediācijas procedūru. Laulātie var arī piedalīties mediācijas procesā, ko nodrošina citas iestādes (Ģimenes kodeksa 200. un 202. pants).

Laulātie var vienoties par uzturīdzekļiem laulības šķiršanas gadījumā, noslēdzot vienošanos izpildāma notariāla ieraksta formā, ko sagatavo laulības noslēgšanas brīdī, laulības laikā vai šķirot laulību. Šāda veida vienošanās par uzturīdzekļiem, jo īpaši vienošanās par uzturēšanas tiesību izbeigšanu, nedrīkst apdraudēt bērna tiesības (Ģimenes kodeksa 101. pants).

Ja uzturīdzekļus pieprasa laikā, kad notiek laulības šķiršana vai tās atzīšana par neesošu, prasību uzskata par priekšlikumu bezstrīdus civilprocesā. Šādos gadījumos uzturīdzekļu noteikšanai piemēro Bezstrīdus civilprocesa likumu, kā noteikts tā 217. pantā, vai arī uzturīdzekļus pieprasa, iesniedzot prasību civilprocesā, ja ir izpildīti iepriekš minētie nosacījumi (Ģimenes kodeksa 100. pants).

Attiecībā uz priekšlikuma saturu laulāto strīdā (iekļauj lēmumu par uzturīdzekļiem, ja tos pieprasa vienlaicīgi ar laulības šķiršanu vai atzīšanu par neesošu) Bezstrīdus civilprocesa likums paredz, ka priekšlikumā laulāto strīdā jābūt iekļautam arī īpašam lūgumam, uz kura pamata tiesai jāpieņem lēmums.

Priekšlikumam izbeigt laulību jāpievieno izziņa no sociālo pakalpojumu centra par iepriekšēju konsultāciju apmeklēšanu, ja Ģimenes kodekss paredz, ka prasītājam pirms tiesvedības uzsākšanas ir jāapmeklē iepriekšējās konsultācijas (Bezstrīdus civilprocesa likuma 82. pants).

Ja prasību iesniedz civilprocesā, tajā jāiekļauj konkrēts lūgums, kurā izklāstīts lietas galvenais priekšmets, kā arī blakusprasības, prasītāja prasību pamatojošie fakti, minētos faktus pamatojošie pierādījumi un citi dati, kas obligāti ir jānorāda katrā pieteikumā (Civilprocesa likuma (*Zakon o pravdnem postopku*) 180. pants). Pieteikumiem jābūt saprotamiem un jāietver visa lietas iztiesāšanai nepieciešamā informācija. Tajos jo īpaši jānorāda: atsauce uz tiesu, pušu vārds, uzvārds un pastāvīgās vai pagaidu dzīvesvietas vai reģistrācijas vietas, to likumīgo pārstāvju vai pilnvarnieku vārds, uzvārds, kā arī strīda priekšmets un paziņojuma saturs. Prasītājam jāparaksta pieteikums, izņemot, ja tas nav neiespējams, ņemot vērā pieteikuma veidu. Par prasītāja oriģinālo parakstu uzskata viņa ar roku uzlikto parakstu vai elektronisko parakstu (kas ir līdzvērtīgs ar roku uzliktam parakstam). Ja prasītājs nezina, kā parakstīt, vai nevar uzlikt parakstu, viņš iesniedz pieteikumu, kurā paraksta vietā ir pirksta nospiedums. Ja tiesai ir šaubas par pieteikuma autentiskumu, tā var izdot lēmumu, pieprasot, lai tiek iesniegts pieteikums ar sertificētu parakstu. Šo lēmumu nevar pārsūdzēt. Ja paziņojumā ir norādīts jebkāds lūgums, pusei iesniegumā jānorāda fakti, uz kuriem tā atsaucas, un, ja nepieciešams, pierādījumi (Civilprocesa likuma 105. pants).

Apgabaltiesa (*okrožno sodišče*) izlemj pirmajā instancē bezstrīdus civilprocesā par uzturīdzekļiem starp vecākiem un bērniem un par uzturīdzekļiem, ko pieprasa, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu, un civilprocesā par uzturīdzekļiem starp laulātajiem, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu (Bezstrīdus civilprocesa likuma 10. pants, Civilprocesa likuma 32. pants).

Bezstrīdus civilprocesā un civilprocesā maksā tiesas nodevas saskaņā ar Tiesas nodevu likumu (*Zakon o sodnih taksah*).

Ierosinot tiesas prāvu, jāsamaksā **tiesas nodevas**. Tiesas nodevas jāsamaksā ne vēlāk kā tiesas noteiktajā termiņā, kas norādīts rīkojumā par tiesas nodevu maksājumu (Civilprocesa likuma 105.a pants).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Lūgumu par uzturīdzekļiem iesniedz bērna **likumīgais pārstāvis**. Nepilngadīgus bērnus pārstāv viņu vecāki. Ja bērns ir uzņemts audžuģimenē, tad lūgumu iesniedz bērna aizbildnis.

Tiesvedību, kurā izlemj par bērna uzturēšanu, uzsāk, ja to ierosina viens vai abi vecāki, bērna aizbildnis, bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš saprot savas darbības nozīmi un juridiskās sekas, vai sociālo pakalpojumu centrs. Arī tiesa var ierosināt lietu, lai izlemtu par uzturīdzekļiem bērnam *ex officio* (Bezstrīdus civilprocesa likuma 102. pants).

Tiesa ļauj bērniem, kuri ir sasnieguši 15 gadu vecumu un izprot savas rīcības nozīmi un juridiskās sekas, neatkarīgi veikt procesuālās darbības kā procesa dalībniekiem. Bērna likumīgais pārstāvis var piedalīties tiesvedībā tikai līdz brīdim, kad bērns paziņo, ka viņš pats veiks minētās darbības. Bērnus vecumā līdz 15 gadiem vai bērnus, kuri saskaņā ar tiesas nolēmumu neizprot savas rīcības nozīmi un juridiskās sekas, pārstāv likumīgais pārstāvis. Ja bērna un viņa likumīgā pārstāvja intereses nesakrīt, tiesa ieceļ bērnam īpašo ("kolīzijas") aizbildni (*kolizijski skrbnik*) (Bezstrīdus civilprocesa likuma 45. pants).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Apgabaltiesa izlemj pirmajā instancē bezstrīdus civilprocesā par uzturīdzekļiem starp vecākiem un bērniem un par uzturīdzekļiem, ko pieprasa, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu, un civilprocesā par uzturīdzekļiem starp laulātajiem, šķirot laulību vai to atzīstot par neesošu (Bezstrīdus civilprocesa likuma 10. pants, Civilprocesa likuma 32. pants).

Vispārējā **teritoriālā jurisdikcija** bezstrīdus civilprocesā — teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir personas, pret ko iesniegts priekšlikums, pastāvīgā dzīvesvieta vai uzņēmējdarbības vieta. Ja tiesa sāk procedūru *ex officio*, teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir personas, pret ko tiek veikta procedūra, pastāvīgā dzīvesvieta. Ja dalībnieka pastāvīgā dzīvesvieta nav Slovēnijā, teritoriālo jurisdikciju nosaka pēc viņa pagaidu dzīvesvietas. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai dalībniekam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka dalībnieks turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā dalībniekam ir pagaidu dzīvesvieta, ir teritoriālā jurisdikcija (Bezstrīdus civilprocesa likuma 11. pants).

Īpašā teritoriālā jurisdikcija bezstrīdus civilprocesā — procesā, kurā tiek noregulētas attiecības starp vecākiem un bērniem (ieskaitot lēmumus par uzturīdzekļiem), arī tiesai, kuras piekritībā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta, ir teritoriālā jurisdikcija. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai bērnam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka bērns turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā bērnam ir pagaidu dzīvesvieta, ir jurisdikcija. Ja procesā par tiesiski noteiktiem uzturīdzekļiem ar starptautisku elementu jurisdikcija ir Slovēnijas tiesai, jo prasītājs ir bērns, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir Slovēnijā, tad teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta (Bezstrīdus civilprocesa likuma 13. pants).

Vispārējā teritoriālā jurisdikcija civilprocesā — vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Ja tiesai Slovēnijā ir jurisdikcija tāpēc, ka atbildētājam ir pagaidu dzīvesvieta Slovēnijā, tad vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pagaidu dzīvesvieta. Ja papildus pastāvīgai dzīvesvietai atbildētājam ir arī pagaidu dzīvesvieta citur un ja faktisko apstākļu dēļ var pieņemt, ka atbildētājs turpinās tur dzīvot ilgāku laikposmu, arī tiesai, kuras piekritības teritorijā atbildētājam ir pagaidu dzīvesvieta, ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija (Civilprocesa likuma 47. pants).

Īpašā teritoriālā jurisdikcija civilprocesā — vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Ja strīdā par tiesiski noteiktiem uzturīdzekļiem jurisdikcija ir Slovēnijas tiesai, jo atbildētājam pieder īpašums Slovēnijā, no kura varētu maksāt uzturīdzekļus, tad teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras piekritības teritorijā atrodas minētais īpašums (Civilprocesa likuma 50. pants).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Puses var veikt tiesiskus darījumus personīgi vai ar pilnvarotas personas starpniecību. Rajona tiesā notiekošā tiesvedībā pilnvarotā persona var būt tikai advokāts vai cita persona, kas ir nokārtojusi valsts advokatūras eksāmenu (Civilprocesa likuma 86. un 87. pants).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Jā, iesniedzot priekšlikumu vai ierosinot tiesas prāvu, ir jāsamaksā **tiesas nodevas** (Bezstrīdus civilprocesa likuma 39. pants, Civilprocesa likuma 105. a pants).

Strīdos par tiesībām uz likumīgiem uzturlīdzekļiem vai prasībām par individuālām likumīgo uzturlīdzekļu summām maksājamās tiesas nodevas novērtē, pamatojoties uz izskatāmās lietas vērtību, ko aprēķina, **summējot iemaksas trīs mēnešu apmērā**, ja vien uzturlīdzekļi netiek pieprasīti par īsāku periodu (Tiesas nodevu likuma 23. pants).

Tomēr, ja uzturlīdzekļi tiek prasīti bērna aizgādības procesa ietvaros, tiek noteikta standarta tiesas nodevas maksa 45 EUR apmērā (Tiesas nodevu likuma nodevu plāna 1212. pozīcija).

Jā, lai segtu tiesvedības izmaksas, ir pieejama juridiskā palīdzība. Par juridiskās palīdzības piešķiršanu lemj rajona tiesas priekšsēdētājs (Juridiskās palīdzības likuma (*Zakon o pravdnem postopku*) 2. pants).

Atteikšanās no tiesībām, atlikšana vai tiesas nodevu apmaksa pa daļām ir jāpieprasa atsevišķi, šādu prasību iesniedzot tiesai, kuras pārziņā ir pamata lieta (Tiesas nodevu likuma 12. pants).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Nosakot uzturlīdzekļus, pienācīgi ņem vērā prasītāja vajadzības un maksātāja materiālo stāvokli un ienākumu gūšanas spējas. Aprēķinot uzturlīdzekļus, kas pienākas bērnam, tiesai ir jāņem vērā bērna interesēs, nosakot tos piemērotā līmenī, lai nodrošinātu bērna sekmīgu fizisko un garīgo attīstību. Uzturlīdzekļiem ir jāaptver bērna dzīvošanas izmaksas, jo īpaši pajumtes, pārtikas, apģērba, apavu, aprūpes un aizsardzības, izglītības, mācību, atpūtas, izklaides un citu īpašu vajadzību izmaksas (Ģimenes kodeksa 189. un 190. pants).

Uzturlīdzekļus nosaka kā ikmēneša summu un samaksā avansa veidā, un tos var prasīt no brīža, kad ir ierosināta tiesas prāva vai iesniegts priekšlikums par uzturlīdzekļiem (Ģimenes kodeksa 196. pants).

Pēc saņēmēja vai maksātāja lūguma vai priekšlikuma tiesa var palielināt, samazināt vai atcelt noteiktos uzturlīdzekļus, izmantojot izpildu instrumentu, ja ir mainījās saņēmēja vajadzības vai maksātāja iespējas, uz kuru pamata tika noteikti uzturlīdzekļi. Ja vecāki vienojas par bērna uzturlīdzekļu, kas noteikti, izmantojot izpildu instrumentu, palielināšanu vai samazināšanu, viņi var lūgt parakstīt tiesas izlīgumu. Ja tiesa konstatē, ka minētā vienošanās nav bērna interesēs, tā noraida šo ierosinājumu. Par uzturlīdzekļu, ko vecāki maksā pieaugušam bērnam vai ko pieaudzis bērns maksā vecākiem, palielināšanu, samazināšanu vai atcelšanu var vienoties starp saņēmēju un maksātāju izpildāma notariāla ieraksta veidā (Ģimenes kodeksa 197. pants).

Ar izpildu instrumentu noteiktos uzturlīdzekļus reizi gadā koriģē atbilstoši patēriņa cenu indeksam Slovēnijā. Koriģēšanu veic janvārī, izmantojot kopējo patēriņa cenu pieaugumu kopš mēneša, kurā iepriekšējo reizi noteikta vai koriģēta uzturlīdzekļu summa. Par ģimenes lietām atbildīgais ministrs publicē uzturlīdzekļu korekcijas koeficientu Slovēnijas Republikas Oficiālajā biļetenā (*Uradni list Republike Slovenije*). Sociālo pakalpojumu centrs rakstiski informē saņēmēju un maksātāju par katru korekciju un par uzturlīdzekļu jauno summu. Šis sociālo pakalpojumu centra paziņojums kopā ar tiesas izlīgumu, tiesas galīgo lēmumu vai izpildāmo notariālo ierakstu veido izpildu instrumentu.

Ja gadā, kad uzturlīdzekļu summa tiek koriģēta, saņēmējs neapgūst parasto izglītību pēc 18 gadu vecuma, sociālo pakalpojumu centram nav rakstiski jāinformē saņēmējs un maksātājs par korekciju. Pēc tam, kad saņēmējs ir sasniedzis 18 gadu vecumu, viņam jāiesniedz sociālo pakalpojumu centram izziņa par uzņemšanu mācību iestādē 30 dienu laikā no skolēna vai studenta statusa iegūšanas vai jāinformē centrs, ja viņš ir uzsācis parastās izglītības apguvi. Ja saņēmējs nerīkojas, kā noteikts iepriekšējā teikumā, sociālo pakalpojumu centrs nekoriģē uzturlīdzekļu summu attiecīgajā gadā. Pēc tam, kad bērns sasniedz pilngadību, maksātājs var noskaidrot no sociālo pakalpojumu centra, vai bērnam ir skolēna vai studenta statuss. Ja saņēmējam nav skolēna vai studenta statusa, maksātājam nav pienākuma maksāt uzturlīdzekļus neatkarīgi no tā, vai pirms skolēna vai studenta statusa zaudēšanas ir izdots jebkāds paziņojums par uzturlīdzekļu summas korekciju (Ģimenes kodeksa 198. pants).

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Bērna pabalstu parasti iemaksā bērna likumīgā pārstāvja bankas kontā. Pieaugušo pabalstus iemaksā viņu bankas kontā. To, kā un kam maksāt uzturlīdzekļus, izlemj tiesa.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja persona, kurai jāmaksā uzturlīdzekļi, **nepilda savas saistības maksāt uzturlīdzekļus brīvprātīgi** saskaņā ar izpildu instrumentu (spriedumu, tiesas rīkojumu, izpildāmu notariālu ierakstu, kam pievienots paziņojums par uzturlīdzekļu summas korekciju), tad, lai panāktu saistību izpildi, **saņēmējs var iesniegt tiesā izpildes priekšlikumu** saskaņā ar Likuma par prasījumu izpildi un nodrošināšanu (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) noteikumiem.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Informācija ir pieejama e-tiesiskuma portālā: [Kā panākt tiesas nolēmuma izpildi](#).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Procedūrās, kas saistītas ar uzturlīdzekļu iegūšanu / vienošanos par tiem, sākotnējo informāciju par uzturlīdzekļiem var iegūt no jebkura sociālo pakalpojumu centra.

Rajona tiesām ir jurisdikcija pēc būtības noteikt uzturlīdzekļus. Procesā iesaistītās puses var pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai advokāta pārstāvības veidā un atbrīvojuma piešķiršanai no tiesvedības izmaksu samaksas.

Ja parādnieks nemaksā uzturlīdzekļus, nepilngadīgā likumīgais pārstāvis vai pieaugušais uzturēšanas saņēmējs pats var iesniegt izpildes prasību kompetentajā vietējā tiesā (*okrajno sodišče*). Palīdzību izpildes prasības sagatavošanā var saņemt no sociālo pakalpojumu centriem, vietējām tiesām, advokātiem un Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonda (*Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije*).

Slovēnijas Augstākā tiesa (*Vrhovno sodišče*) ir publicējusi pārskatītas izpildes prasību veidlapas kopā ar norādījumiem par to aizpildīšanu izdevumā “*Sodnikov informator*”. Lietotāji var tās izmantot, lai sagatavotu izpildes prasības, un tās ir pieejamas

[Darba, ģimenes, sociālo lietu un vienlīdzīgu iespēju ministrijas](#) (*Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti*) tīmekļvietnē.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Ja parādnieks nemaksā uzturlīdzekļus, bērna likumīgais pārstāvis vai pieaugušais uzturēšanas saņēmējs var iesniegt prasību par uzturlīdzekļu maksājumu no Slovēnijas Republikas Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonda, bet tikai pamatojoties uz galīgu un izpildāmu tiesas lēmumu vai izlīgumu, kurā noteikta uzturlīdzekļu summa, un ar nosacījumu, ka likumīgais pārstāvis ir vai nu neveiksmīgi mēģinājis pats panākt uzturlīdzekļu samaksu, vai arī ir iesniedzis pienācīgi aizpildītu prasību par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

Tiesības uz kompensācijas uzturlīdzekļiem ir bērniem līdz 18 gadu vecumam un bērniem no 18 līdz 26 gadu vecumam, ja viņi apgūst parasto izglītību un nav nodarbināti vai nav reģistrēti kā bezdarbnieki, un:

ir Slovēnijas pilsoņi ar pastāvīgo uzturēšanās vietu Slovēnijā;

ir ārvalstu pilsoņi ar pastāvīgo uzturēšanās vietu Slovēnijā, ja to paredz starptautisks nolīgums vai savstarpīguma nosacījumi.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā. Palīdzību uzturlīdzekļu lēmumu izpildē sniedz Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds, kas saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ir izvēlēta par centrālo iestādi. Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds ir arī izvēlēts par centrālo iestādi saskaņā ar Hāgas Konvenciju par starptautisku bērna pabalstu prasību izpildi un citiem ģimenes uzturēšanas veidiem un par pārsūtīšanas un saņemšanas aģentūru saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Kontaktinformācija:

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fonds)

Dunajska cesta 20

1000 Ljubljana

Tālrunis: + 386 1 4720 990

Fakss: + 386 1 4345 899

E-pasta adrese: jpsklad@jps-rs.si

Tīmekļvietne: <https://www.srips-rs.si/>

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 55. pantu pieteikumus par uzturlīdzekļu piedziņu iesniedz ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā pieteikuma iesniedzējs dzīvo, un pēc tam šī centrālā iestāde nosūta pieteikumu Slovēnijas centrālajai iestādei, t. i., Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondam.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Regulā nav paredzēta tieša saziņa starp pieteikuma iesniedzēju, kurš uzturas ārvalstīs, un Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondu kā centrālo iestādi.

Saziņu nodrošina pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas dalībvalsts centrālā iestāde. Pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas dalībvalsts centrālā iestāde sniedz jebkādu palīdzību, iesniedzot pareizi un pienācīgi aizpildītu pieteikumu par uzturlīdzekļu piedziņu Slovēnijā, un kopā ar visiem pielikumiem pieteikumu nosūta Valsts stipendiju, attīstības, invaliditātes un uzturlīdzekļu fondam, kas izskata pieteikumu, vajadzības gadījumā pieprasa papildu informāciju vai labojumus un pārstāv prasītāju izpildes procesā Slovēnijas tiesās un citās struktūrās.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ir pieejama juridiskā palīdzība, lai segtu tiesvedības izmaksas. Par juridiskās palīdzības piešķiršanu lemj rajona tiesas priekšsēdētājs (Juridiskās palīdzības likuma 2. pants).

Juridisko palīdzību var apstiprināt juridiskajām konsultācijām, advokātu pakalpojumiem un citiem likumā paredzētiem juridiskajiem pakalpojumiem, lai nodrošinātu visu veidu tiesisko aizsardzību visās vispārējās jurisdikcijas un specializētajās tiesās Slovēnijā, Slovēnijas Konstitucionālajā tiesā (*Ustavno sodišče*) un visās tādās iestādēs un institūcijās un pie tādām personām Slovēnijā, kas ir kompetentas risināt ārpusvietas strīdus, kā arī nolūkā atcelt maksājumu par tiesvedības izmaksām (Juridiskās palīdzības likuma 7. pants).

Saskaņā ar šo likumu saņēmēji ir: 1) Slovēnijas pilsoņi; 2) ārvalstu pilsoņi ar Slovēnijas pastāvīgās vai pagaidu uzturēšanās atļaujām un personas bez pilsonības (bezvalstnieki), kuras likumīgi uzturas Slovēnijā; 3) citi ārvalstu pilsoņi saskaņā ar savstarpīguma nosacījumiem un Slovēnijai saistošajos starptautiskajos nolīgumos noteiktajos gadījumos; 4) nevalstiskas organizācijas un biedrības, kas darbojas kā bezpeļņas organizācijas sabiedrības interesēs un ir reģistrētas attiecīgajā reģistrā saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, — strīdos, kas saistīti ar darbību veikšanu sabiedrības interesēs vai ar nolūku, kādam tās ir nodibinātas; 5) citas personas, kurām tiesības saņemt juridisko palīdzību ir paredzētas saskaņā ar tiesību aktu vai Slovēnijai saistošu starptautisku nolīgumu (Juridiskās palīdzības likuma 10. pants).

Persona, kurai ir tiesības saņemt juridisko palīdzību, var lūgt juridisko palīdzību jebkurā procesa posmā. Pieņemot lēmumu par juridiskās palīdzības pieprasījumiem, noskaidro prasītāja finanšu stāvokli un citus šajā likumā noteiktos apstākļus (Juridiskās palīdzības likuma 11. pants).

Saskaņā ar Regulas 46. pantu šāds atbrīvojums ir piemērojams visos gadījumos, kad saņēmēja prasība ir iesniegta saskaņā ar Regulas 56. pantu un attiecas uz uzturēšanas saistībām, kas rodas no vecāku pienākumiem pret personu, kura jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Nav pieņemti pasākumi attiecībā uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 51. panta īstenošanu.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 29/03/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.